

Sammenlutningen af
Danske Småøer

Beretning for 2025/2026

Maj 2026

Kirsten Sydendal

Formand

Formandsberetning 2025/26

Indhold

Introduktion.....	1
Sidste års generalforsamling og temaet om færgedrift.....	1
En forening for medlemmerne	2
Politik.....	3
Nedlæggelse af Udvalget for Landdistrikter og Øer	3
Post til småøerne.....	3
Planlov	3
Bredbåndspuljen	4
Årets Ø-konference og Årets Ø	4
ESIN	5
Ekstra driftsmidler i 2025 – og 2026.....	6
Honorar til bestyrelsen.....	6
Tak til sekretariatet og bestyrelsen.....	7

Introduktion

Så er der igen gået 12 måneder siden vi holdt generalforsamling sidst. Det foregik på Anholt, og vi havde nogle intense dage, hvor vi både fik afholdt generalforsamlingen, set noget af øen og snakket på kryds og tværs. Tak til Anholt for at vi måtte være hos jer sidste år – og tak til Omø og alle de frivillige, som gør at vi i år kan holde arrangementet hos jer.

Det er lidt mærkeligt at skrive denne beretning, for i skrivende stund (sidste halvdel af april) ved jeg faktisk ikke, om vi når at få en ny regering inden jeg læser beretningen op.

Men en ting er sikkert. Vi ved, hvem hinanden er. Vi kender medlemskredsen her indadtil. Den er der ikke lavet om på. Og da årsberetningen mest handler om at se tilbage på det forgangne år, så er der også nok at berette om.

Sidste års generalforsamling og temaet om færgedrift

Ved sidste års generalforsamling havde vi en god debat om, hvordan SADS skal arbejde med færgeområdet og med omstillingen til grønne færger. Emnet behandles under et særskilt punkt om færger på dette års generalforsamling, men her i min beretning vil jeg gerne ridse op, hvad bestyrelsen og sekretariatet har gjort på området i det forgangne år.

I oktober afholdt vi et seminar om færger på Bygholm Landbrugsskole ved Horsens. Stort set alle øer var repræsenteret og det samme var flere kommuner med bl.a. overfartsledere og administrative medarbejdere samt Færgesekretariatet og Småøernes Færgeselskab.

På baggrund af de gode debatter på færgeseminalet fremførte vi på repræsentantskabsmødet i november, hvordan vi fra bestyrelsens side ville arbejde videre:

Vi sagde at vi ville:

1. Facilitere at der afholdes kursus særligt målrettet de nyvalgte øboere, der skal sidde i kommunale ø-udvalg og lign. (Formidle viden om kommunale budgetter, færgedriftsregnskaber, forhandlingsteknik, kommunikation og relationsudvikling med kommune, m.m.).
2. Med input fra færgeseminalet i oktober 2025 ville vi udarbejde et oplæg til færgeområdet i en national ø-politik. En national ø-politik skal forpligte stat såvel som kommune ift. øernes udvikling, vilkår og behov.
3. Vi arbejder fortsat for, at der etableres en færgefond med tilstrækkelige midler til at gennemføre emissionsfri færgedrift for alle færgerne. Meget gerne i samarbejde med Færgesekretariatet og ø-borgmestrene.

Vi har skrevet indlæg, ladet os interviewe og vi har gentagne gange også i det forgangne år skrevet til transportministeren om behovet for en færgefond. Efter nytår kom vi så langt, at Thomas

Danielsen havde indkaldt ø-borgmestrene til møde på Samsø om temaet færger til øerne. Det skulle være foregået d. 27. februar 2026. Men der blev udskrevet valg dagen før, og dermed gik alt det politiske arbejde i stå. Lige så snart der sætter sig en ny transportminister i stolen, vil vi naturligvis minde vedkommende om, hvor vigtigt det er at vores kommuner ikke står alene med udgifterne til nye grønne færger.

Vi har i Ø-posten (marts 2026) udgivet et tema om "Det Gode Samarbejde" mellem ø og kommune, hvor vi delte gode erfaringer fra både øboer og kommunale medarbejdere. Også LAG Småøerne har haft fokus på samarbejdet mellem ø og kommune på deres årlige temamøde her i april 2026.

Vi har i foråret 2026 påbegyndt et arbejde, som på et overordnet plan belyser færgeregnskaber de sidste fem år i de kommuner, som har færger. Det er et redskab som også kan hjælpe i de lokale drøftelser mellem de enkelte øer og deres kommune. Mathilde Kragh Hare fra Hjarnø er i gang med dette arbejde, og jeg ser frem til, at vi kan fremlægge det for jer ved repræsentantskabsmødet.

Der er meget mere at sige om færgerne, og det vil vi gøre under punkt 2a i generalforsamlingens dagsorden.

En forening for medlemmerne

Fra forskellig side har bestyrelsen i løbet af det forgangne år hørt ønsker om, at vi burde gøre mere for vores medlemmer, altså øerne individuelt. Vi har haft meget fokus på at formidle vores arbejde i forhold til Christiansborg og vores landspolitikere, og vi har måske ladet omtalen af det fylde mere end alt det andet, vi også gør for vores øer i det daglige.

Sekretariatet tager ofte imod henvendelser, svarer på spørgsmål, skaber kontakter mellem folk, men alt det arbejde er ikke noget, vi systematisk skriver ned eller fortæller om. Vi vil derfor være opmærksomme på fremover også at fortælle om de mere medlemsnære sager, som vi arbejder med.

Vi kunne også være mere synlige ude på øerne. Vi ville gerne, men det kan være svært for Bjarne og mig at komme mere rundt, for der er rigtig mange møder året rundt. Men vi har talt om det i bestyrelsen, og vi har besluttet at Simone, Jørn, Bjarne og jeg (og eventuelt andre bestyrelsesmedlemmer) vil tage på besøg på de øer, som gerne vil have en snak med bestyrelsen: Hvis vores medlem, beboerforeningen, på en ø ønsker et besøg, til en drøftelse af øens vilkår og udfordringer, kan vi komme til øen (med hensyntagen til de enkeltes kalendere). Hvis der på øen er ønske om også at lave et åbent ø-møde i sammenhæng med besøgene, så inviteres LAG Småøerne til også at deltage, hvis de har mulighed, så begge foreninger kan fortælle om vores arbejde for øerne. Vi kan på den måde få udbredt både LAG'ens arbejde og vores eget virke.

Politik

Vi har, som vi plejer, haft tæt kontakt til Folketingets Udvalg for Småøer og Udvalget for Landdistrikter og Øer. Vi har haft ø-besøg til Endelave og Tunø i juni måned 2025. Desuden har vi vores normale mødeaktiviteter og ø-besøg med de ansatte i Plan- og Landdistriktsstyrelsen. Vi besøgte i august 2025 Agersø og Omø sammen med dem. Her i foråret er de besøg, vi havde i kalenderen, desværre blevet udsat til sensommeren pga. valget.

Nedlæggelse af Udvalget for Landdistrikter og Øer

Sidste år fortalte jeg i min beretning at Udvalget for Landdistrikter og Øer efter næste valg vil indgå som en del af et nyt Indenrigs-, Bolig- og Landdistriktsudvalg. Så det vil ske, når der er nedsat en ny regering, og Folketingets kommende nu 20 udvalg etableres [Antallet af stående udvalg i Folketinget bliver ændret fra 30 til 20].

I betænkningen til beslutningsforslaget om at reducere antallet af folketingsudvalg står der, at man godt kan bevare et særligt udvalg for småøer. Vi har rettet henvendelse til Udvalget for Forretningsorden samt til Folketingets Præsidium for at holde dem op på betænkningens bogstav, så småøernes interesser, udfordringer og muligheder fortsat får en selvstændig platform i det politiske arbejde på Christiansborg og ikke drukner blandt større dagsordener.

Post til småøerne

PostNord holdt som bekendt op med at omdele breve i Danmark pr. 1. januar, og en ny ordning med udbringning af breve og pakker på småøerne trådte i kraft. Status er, at vi stadig samler erfaringer ind fra øerne. Vi vil tage postservice op med det kommende Folketingsudvalg og relevante ministre.

Generelt er det problematisk at man har lagt en statslig opgave over på kommunerne, som ofte lægger den videre ud til frivillige kræfter på øerne. Og der pålægges SaDS en opgave, som handler om at samle op og videreformidle den nye ordning til øerne og følge op på de steder hvor tingene ikke fungerer som lovet.

Ydermere var puljen til postservice ikke stor nok i 2025, og det er uvist hvornår den åbner for ansøgninger igen i 2026. [I 2025 fik 14 øers kommuner tilsagn fra puljen. 4 andre øer, hvis kommuner ansøgte, fik afslag. 9 øers kommuner har ikke søgt].

Planlov

I oktober 2024 blev der indgået en politisk aftale om ændringer af planloven, og dermed blev en vigtig proces sat i gang for landdistrikter, kystområder og småøer. For os er planloven vigtig,

fordi den i praksis har stor betydning for, om der kan bygges boliger, renoveres tomme bygninger, skabes udvikling og tiltrækkes nye beboere på øerne.

Vi har derfor flere gange understreget småøernes perspektiv, senest på et møde med Morten Dahlin i september 2025, hvor vi havde mulighed for at fremføre vores synspunkter direkte. Da lovforslaget senere kom i høring, indsendte vi den 16. december 2025 vores høringssvar. Her pegede vi blandt andet på behovet for bedre muligheder for bosætning, enklere regler for at bruge og omdanne eksisterende bygninger samt større forståelse for de særlige vilkår, der gælder på småøer, hvor afstanden til kysterne er kort næsten overalt.

Lige nu ligger processen for den nye planlov til videre politiske behandling, idet det endelige lovforslag skal fremsættes i Folketinget til vedtagelse (1., 2., 3. behandlinger). Folketingsvalget og regeringsdannelsen, som har trukket ud, har naturligt sat tempoet yderligere ned. Vi forventer derfor, at arbejdet først for alvor tager fart igen, når der er skabt politisk afklaring.

Bredbåndspuljen

Vi er meget glade for, at Baagø, Hjortø og Strynø har fået midler til fibernet i denne omgang i 2025. Derudover har Skarø og Drejø fået tilsagn til tillægsprojekter til deres tidligere bredbåndprojekter. [Tidligere har Hjarnø (2020), Lyø (2021), Venø (2021) og Skarø (2023) fået midler fra tidligere omgange af puljen]. Det betyder, at der stadig er enkelte af vores 27 småøer, som ikke umiddelbart har udsigt til at få godt bredbånd. Vi håber derfor, at bredbåndspuljen videreføres også i de kommende år og med de særlige gode betingelser for småøer, som de seneste puljer har haft. Rammerne for puljen i 2026 er ikke fastlagt endnu. Her afventer vi også regeringsdannelsen. Så vidt vi er orienteret, mangler Endelave, Birkholm og Nekselø fortsat ordentlig internetforbindelse.

Årets Ø-konference og Årets Ø

Konference om fremtidens ø-samfund

Den 14. november var Sammenslutningen af Danske Småøer arrangør af en større konference om fremtidens ø-samfund sammen med Forenet Kredit og Landdistrikternes Fællesråd. Mere end 100 deltagere fra små og store øer, kommuner, forskningsmiljøer og organisationer mødtes i Middelfart for at drøfte, hvordan vi skaber stærke og bæredygtige ø-samfund i fremtiden.

Konferencen satte fokus på helt centrale spørgsmål om bosætning, boliger, arbejdspladser, færgedrift, turisme, teknologi og rammevilkår. Der blev både delt konkrete erfaringer fra øboere og fremlagt nye perspektiver på, hvordan innovation, bedre regler og politisk

prioritering kan styrke øerne. Samtidig stod det klart, at øerne ikke skal betragtes som fortidslevn, men som levende lokalsamfund med potentiale og betydning for hele Danmark.

Et vigtigt højdepunkt var besøget af landdistriktsminister Morten Dahlin, som kunne offentliggøre nye statslige midler til alment boligbyggeri på småøerne. Derudover nævnte han, at nogle af de lempelser vi har foreslået, med ret stor sikkerhed kommer med i den nye planlov. Meldingen blev modtaget som et konkret signal om, at øernes boligudfordringer nu får større politisk opmærksomhed.

Dagen viste også behovet for en mere samlet national retning for ø-politikken. Der var bred enighed om, at hvis øerne skal udvikle sig, kræver det langsigtede løsninger og tydelige rammer – ikke kun enkeltstående initiativer. Konferencen blev dermed et vigtigt bidrag til at samle aktører, idéer og politisk momentum omkring danske øers fremtid.

Mandø er Årets Ø

Her i 2026 har vi igen afholdt Årets Ø. Forenet Kredit er gået ud af bedømmelseskomitéen, men til gengæld har vi inviteret Friluftsrådet og Danske Destinationer med. De blev repræsenteret af Dorthe Mølvgig og Lindy Kjøller. Landdistrikternes Fællesråd sidder fortsat i bedømmelseskomitéen repræsenteret af Hanne-Lene Haugaard.

I år var Læsø, Mandø og Baagø nomineret, og det blev Mandø, der løb med prisen som Årets Ø. Det blev offentliggjort her 30. april, og fejringen af den store hæder bliver i juni. Kæmpe stort tillykke til Mandø, og tak til jer andre øer som deltog i konkurrencen.

Da Forenet Kredit har trukket sig tilbage fra Årets Ø (de bidrager fortsat økonomisk), er det nu vores sekretariat, der står for planlægningen af de aktiviteter, der sker i regi af "Årets Ø". Vores sekretariat har derfor stået for både konferencen i november 2025 og tilrettelæggelse af komitemøder og ø-besøg, når der skal findes en Årets Ø hver andet år.

ESIN

Vi er fortsat aktive i ESIN i samarbejdet med vores europæiske småø-organisationer fra andre europæiske lande. Sidste år var Lise og jeg i Bruxelles for at tale med danske EU-politikere især om finansiering af grønne færger, og vi havde også et dagsmøde med vores kolleger fra de andre småø-organisationer.

Den store gode nyhed er, at der nu skal udarbejdes en Ø-strategi i EU. Det har vi ønsket længe, og vi har afgivet hørings svar både sammen med ESIN og som os selv. Man kan sammenligne en EU-strategi for øer, med den nationale ø-politik, vi ønsker os for de danske øer: Det er en vedtaget beslutning om at man vil øerne, at der skal sikres gode rammevilkår, og at der skal allokere midler hertil. Derfor er en EU-strategi for øer det største, der er sket på europæisk plan for øerne, og det er utrolig positivt, at man i processen fra EU-kommissionens side har et

særligt fokus også på de små øer. Kommissionen forventes at vedtage Strategien for Øer inden sommerferien.

Ekstra driftsmidler i 2025 – og 2026

I 2025 fik vi 1 million kr. ekstra i driftsmidler til Ø-sammenslutningen, og det var vi meget glade for. Vi vidste, at midlerne var midlertidige, så vi brugte i slutningen af 2025 en del energi på at tilpasse økonomien og fjerne forskellige opgaver, hvis vi ikke fik et nyt ekstra beløb til vores drift her i 2026. Det fik vi heldigvis: i 2026 fik vi igen en ekstrabevilling på 1 million kr. Men det er stadig kun for et år, så vi skal ud i samme øvelse som sidst for at bevare samme aktivitetsniveau og den nuværende bemanning på sekretariatet i 2027.

Vi fortsætter vores påvirkning af politikerne og har flere gange påpeget for dem, at vi er nødt til at have en fast øget bevilling, hvis vi rigtig skal kunne vise resultater, som rækker langt ind i fremtiden.

Honorar til bestyrelsen

Her på generalforsamlingen vil jeg gerne tage et emne op, som vi tidligere kun har kommunikeret om via vores referater fra bestyrelsesmøderne, nemlig udbetaling af honorarer til bestyrelsen. For nogle år siden indførte vi et mindre, fast honorar på 2.000 kr. årligt til vores ordinære bestyrelsesmedlemmer som kompensation for den tid, de bruger især til mødedeltagelse.

Vi har ændret det sidste efterår, så praksis her i 2026 og fremadrettet er, at ordinære bestyrelsesmedlemmer får et fast honorar på 1000 kr. om året, og at alle bestyrelsesmedlemmer derimod kan anmode om et mødehonorar for deltagelse i møder, dog ikke i generalforsamling og repræsentantskabsmøde. Man kan derfor få en kompensation for de dage, hvor man river en dag ud af kalenderen og på den ene eller anden måde som bestyrelsesmedlem repræsenterer eller på anden vis arbejder for vores forening. Det kan være som deltager på et folkemøde, en konference eller til møder ifm. opgaver, man udfører for bestyrelsen.

Honoreringen har til formål at gøre det muligt for alle ø-repræsentanter, herunder de erhvervsaktive, at lade sig vælge til bestyrelsen og deltage aktivt i bestyrelsesarbejdet. Ordningen skal medvirke til, at vi har en mangfoldig og repræsentativ bestyrelse.

Vi har med regnskabet for 2025 besluttet, at der i årsrapporten (altså i årsregnskabet) skrives et kort afsnit om, hvordan den ramme, vi afsætter til formålet, er blevet brugt. Det vil vi gøre også fremadrettet, så der er fuld åbenhed om det. I 2026 er rammen således 95.000 kr.

Selve rammen har vi indskrevet i vores forretningsorden for 2025-26, som vi opdaterer hvert år, typisk ved første møde efter vores generalforsamling. Rammen for mødehonorar afhænger af driftstilskuddets størrelse og kan derfor også i et år bortfalde helt.

Tak til sekretariatet og bestyrelsen

Til sidst vil jeg gerne rette en stor tak til sekretariatet, som har leveret en fremragende indsats siden sidste generalforsamling. Tusind tak for jer!

Sidste år sagde vi farvel til Aase, og vi synes selv vi fik holdt en god reception for Aase i forbindelsen med repræsentantskabsmødet.

Tempoet i hverdagen er højt, og I vil opleve, at vi er på bagkant med nogle opgaver – fx har I fået materialet til generalforsamlingen meget sent i år.

Men det er en fornøjelse alt det, vi når sammen. Det vil I også kunne høre, når Lise redegør for sekretariatets aktiviteter i det forgangne år.

Også stor tak til næstformand Bjarne Jepsen og resten af bestyrelsen. Jeg er meget glad for vores samarbejde og de perspektiver på sagerne, som vi deler med hinanden. Perspektiver, som vi kun kan få, fordi vi kommer fra forskellige øer. Mange tak til jer!